

Граматически преглед

А Подчинени изречения

Подчинените изречения се въвеждат в повечето случаи чрез съюзи. В подчинените изречения спрегнатият глагол винаги стои на края на изречението.

1. Непреки въпросителни изречения

В непреките въпросителни изречения въпросителните думи от рода на *warum* или *was* поемат ролята на съюз.

Пряк въпрос: *Was machen Sie? Warum will Frau Berger uns sprechen?*
Непряк въпрос: *Mich interessiert, was Sie machen. Weißt du, warum Frau Berger uns sprechen will?*

Въпроси, на които може да се отговори само с “да” или “не” се въвеждат в непряката реч със съюза **ob**.

Kommst du?
Mich hat sie nicht gefragt, ob ich komme.

Обърнете внимание, че в непряката реч местоимението може да се промени:

du/Sie → **ich (mich) / ihr/Sie** → **wir (uns)**.

Kommst du? / Kommen Sie? Mich hat man nicht gefragt, ob ich komme.
Kommt ihr? / Kommen Sie? Uns hat man nicht gefragt, ob wir kommen.

Ако в даденото подчинено изречение има сложна глаголна форма, на последно място стои спрегнатият глагол.

Weißt du, warum Frau Berger uns sprechen will?
Mich hat sie nicht gefragt, ob ich kommen möchte.

2. Подчинени изречения за време

als: Този съюз се употребява само във връзка с минали времена (Präteritum). Действията в главното и подчиненото изречение се развиват едновременно.

Als Herr von Ribbeck starb, waren die Kinder sehr traurig.

bevor: Действието в подчиненото изречение, което започва с **bevor**, се развива след действието в главното изречение.

Bevor Herr von Ribbeck starb, schenkte er den Kindern Birnen.

wenn: Действието във въведеното с **wenn** подчинено изречение се развива едновременно с действието в главното изречение. Миналото време Präteritum може да се употреби в тези подчинени изречения само при условие, че действието се извършва многократно (всеки път, когато...). В противен случай трябва да се употреби съюзът **als**.

Wenn Herr von Ribbeck einen Jungen sah, schenkte er ihm eine Birne.

3. Подчинени обстоятелствени изречения за отстъпване с **obwohl**

В този вид изречения се посочва обстоятелството, без оглед на което настъпва действието в главното изречение. Някой работи например 12-14 часа на ден, т.е. много. Следователно той би трябвало да е недоволен, но това не е така. Този вид смислова връзка се осъществява, като подчиненото изречение се въвежда със съюза **obwohl**.

*Obwohl ich täglich 12-14 Stunden **arbeite**, bin ich zufrieden.*
*Obwohl manche wieder zurückgekommen **sind**, ist es hier leer.*
*Obwohl wir alle gearbeitet **haben**, finden wir keine Arbeit mehr.*
*Obwohl wir arbeiten **wollen**, finden wir keine Arbeit mehr.*

Подчинените изречения с **obwohl** могат да стоят пред или след главното изречение. Ако те предхождат главното изречение, то започва с глагола, следван от подлога.

*Ich möchte unbedingt nach Griechenland, **obwohl** ich kein Geld habe.*
***Obwohl** ich kein Geld habe, möchte ich unbedingt nach Griechenland.*

4. Подчинени изречения за цел (**um...zu, damit**)

Този вид подчинени изречения изразяват някаква цел.

а) Подчинените изречения за цел с **um...zu** могат да се образуват само при условие, че извършителят на действието в главното и подчиненото изречение е един и същ.

ГИ = главно изречение; ПИ = подчинено изречение

ГИ + ГИ: ***Viele Einwanderer kamen. Viele Einwanderer wollten hier leben.***
ГИ + ПИ: ***Viele Einwanderer kamen, um hier zu leben.***

При глаголите с делима представка частицата **zu** се вмъква между представката и глагола.

aufmachen: Frau Berger macht ein Hotel auf.
*Das ist ein idealer Platz, um ein Hotel auf**zu** machen.*

Когато подлозите в главното и подчиненото изречение са различни, подчиненото изречение за цел се въвежда със съюза **damit**.

*Dort sollten **viele Filme** gedreht werden.*
***Der europäische Film** sollte wieder mehr Bedeutung bekommen.*

Ако горните две изречения бъдат свързани в сложно съставно изречение, подчиненото изречение трябва да бъде въведено със съюза **damit**.

*Dort sollten viele Filme gedreht werden, **damit** der europäische Film wieder mehr Bedeutung bekommt.*

5. Инфинитивни конструкции с **zu**.

Инфинитивните конструкции с **zu** играят ролята на подчинено изречение. Те се въвеждат без съюз. Инфинитивните конструкции зависят от глагола на главното изречение, който се нуждае от допълнение, за да се получи завършено изречение. Глаголът в инфинитивната конструкция е винаги на края и е в инфинитив. Пред инфинитива има **zu**.

*versuchen: Er **versuchte**, die Blaue Blume **zu finden**.*

*beginnen: Er **beginnt**, die Blaue Blume **zu suchen**.*

При глаголи с делима представка *zu* се вмъква между представката и глаголната основа.

*mitkommen: Kommen Sie mit! Ich bitte Sie, **mitzu** kommen.*

*zuhören: Hören Sie zu. Ich bitte Sie, **zuzu** hören.*

Употребата на инфинитивна конструкция е възможна, ако подлогът, прякото или непрякото допълнение от главното изречение съвпадат с извършителя на действието (подлога) в подчиненото изречение. В примерите по-долу подлогът на главното изречение (а), прякото допълнение (б) и непрякото допълнение (с) съвпадат с подлога на подчиненото изречение.

a) *Er **versuchte**, die Blaue Blume **zu finden**. Er **findet** die Blaue Blume.*

b) *Ich bitte **Sie**, die Blaue Blume **zu suchen**. Suchen **Sie** die Blaue Blume.*

c) *Er hilft **mir**, die Blaue Blume **zu suchen**. Ich **suche** die Blaue Blume.*

6. Изречения за нереално условие или желание с *wenn*.

Тези изречения изразяват някакво условие. Те се въвеждат с *wenn*, което означава “при условие, че..., ако...”. Ако условието не е реално, а само хипотетично, в изречението се употребява Konjunktiv II. Ако следствието, изразено в главното изречение също е нереално, в главното изречение също се употребява Konjunktiv II. Разликата показват следните примери:

Реалност: *Mein Mann lebt noch. Er bleibt auch hier.*

Нереалност: *Wenn mein Mann noch leben **würde**, **würde** er auch hierbleiben.*

Когато подчиненото изречение предхожда главното, главното изречение започва със спрегнатия глагол.

*Wenn ich es nicht mit eigenen Augen sehen **würde**, **würde** ich es nicht glauben.*

Изреченията за нереално желание изразяват желание, което вече не е реализуемо.

Реалност: *Mein Mann lebt nicht mehr.*

Нереалност: *Wenn mein Mann noch **leben würde!***

7. Подчинени определителни изречения

Определителните изречения поясняват части от главното изречение, които са изразени със съществително или местоимение. Определителните местоимения се въвеждат с относително местоимение. То има същата форма, както съответният определителен член. Относителното местоимение стои непосредствено след поясняваната дума. Формата му зависи от три фактора:

1. Дали думата е от мъжки, женски или среден род:

Мъжки род ед. число: ***Der** / **Ein** Mann, **der** Böttger hieß, ...*

Женски род ед. число: ***Die** / **Eine** Geschichte, **die** wahr ist, ...*

Среден род ед. число: ***Das** / **Ein** Hobby, **das** viele Menschen hatten, ...*

2. Дали думата е в единствено или множествено число:
В множествено число именителен и винителен падеж относителното местоимение е винаги: **die**

*Die Leute, **die** das glauben, ...*

3. Какъв падеж изисква глаголът в подчиненото изречение:

*haben + АКК.: Er hatte **ein Hobby**. Viele Menschen hatten damals dieses Hobby*

Опр. изречение: *Er hatte ein Hobby, **das** damals viele Menschen hatten.*

*lieben + АКК.: Der Kaiser starb sehr plötzlich. Viele Menschen liebten **den Kaiser**.*

Опр. изречение: *Der Kaiser, **den** viele Menschen liebten, starb plötzlich.*

*gefallen+ Дат.: Der Teufel ärgerte Luther. Die Arbeit gefiel **dem Teufel** nicht.*

Опр. изречение: *Der Teufel, **dem** die Arbeit nicht gefiel, ärgerte Luther.*

Ако глаголът в подчиненото изречение е свързан тясно с някакъв предлог (a), или ако поясняваната дума е някакво обстоятелствено пояснение за място (b), съответният предлог стои пред относителното местоимение.

a) *glauben **an**: Es entstand ein Mythos, **an den** manche glaubten.*

*warten **auf**: Der Kaiser, **auf den** man lange gewartet hat, wird zurückkommen.*

b) *sich **irgendwo** verstecken: So kam Luther auf die Wartburg, **auf** der er sich versteckte.*

В Глаголи

1. Страдателен залог

Много изказвания могат да бъдат направени както в деятелен, така и в страдателен залог. Разликата е в зрителния ъгъл. При деятелния залог вниманието е насочено към извършителя на действието. При страдателния залог вниманието е насочено повече към самото действие, като понякога неговият извършител въобще не се споменава.

Деят. залг: *Russische Soldaten fällten den Baum.*

Стр. залог: *Der Baum wurde gefällt.*

Образуване на страдателния залог

Страдателният залог се образува от съответното граматическо време на спомагателния глагол **werden** и миналото причастие на главния глагол.

Сег. време: *Der Baum wird gefällt.*

Präteritum: *Der Baum wurde gefällt.*

Ако извършителят на действието бъде назован, това става с помощта на предлога **von** + дателен падеж:

Der Baum wurde von russischen Soldaten gefällt.

Извършител на действието може да бъде и някакъв неодушевен предмет или природно явление - например буря:

Der Baum wurde von einem Sturm zerstört.

werden (Präteritum)		
	Ед. число	Множ. число
1-во лице	ich wurde	wir wurden
2-ро лице (фам.) (учтиво)	du wurdest Sie wurden	ihr wurdet Sie wurden
3-то лице	er/sie wurde	sie wurden

2. Възвратни глаголи

В немския език има глаголи, които са винаги възвратни (a) и глаголи, които могат да бъдат употребени като възвратни (b)

- a) **sich kümmern:** *Der Hausmeister hat sich um alles gekümmert.*
b) **(sich) treffen:** *Andreas trifft Frau Berger in Potsdam.*
Andreas trifft sich mit Frau Berger in Potsdam.

В зависимост от рекцията на глагола, възвратното местоимение стои във вин. падеж (c) или в дателен падеж (d):

- c) **sich freuen:** *Ich freue mich, daß ich Sie treffe.*
d) **sich vorstellen:** *Ich stelle mir vor, daß ich Sie treffe.*

В разказното изречение с нормален словоред възвратното местоимение стои непосредствено след спрегнатия глагол. Това важи за сегашно време (a), за перфект (b) и за Präteritum (c):

- a) *Der Hausmeister kümmert sich um alles.*
b) *Der Hausmeister hat sich um alles gekümmert.*
c) *Der Hausmeister kümmerte sich um alles.*

В заповедната форма (g) и във въпросителните изречения (e,f) възвратното местоимение стои след подлога, но само когато той е местоимение. Ако подлогът е съществително, възвратното местоимение стои след спрегнатия глагол (g), както е в разказните изречения с нормален словоред.

- d) *Kümmern Sie sich um alles!*
e) *Kümmern Sie sich um alles?*
Haben Sie sich um alles gekümmert?
f) *Warum kümmern Sie sich um alles?*
Warum haben Sie sich um alles gekümmert?
g) *Kümmert sich der Hausmeister um alles?*

3. Konjunktiv II

С Konjunktiv II се изразява нещо хипотетично, нереално. В зависимост от това, дали то се отнася за сферата на настоящето/бъдещето или сферата на миналото, се употребяват две форми:

- Формата, образувана от глаголната основа в Präteritum
- формата, образувана от глаголната основа на спомагателните глаголи haben или sein в Präteritum + миналото причастие на главния глагол

a) **Konjunktiv II** на глаголите *haben* и *sein*.

	haben		sein	
	ед. число	Множ. число	Ед. число	Множ. число
1-во лице	ich hätte	wir hätten	ich wäre	wir wären
2-ро лице (фам.) (учтиво)	du hättest	ihr hättet	du wärest	ihr wäret
3-то лице	Sie hätten	Sie hätten	Sie wären	Sie wären
	er/sie hätte	sie hätten	er/sie wäre	sie wären
Настояще:	<i>Das wäre schön.</i>		<i>Das hätte ich gern.</i>	
Минало:	<i>Ich wäre gern gekommen.</i>		<i>Wer hätte die bekommen?</i>	

b) **Konjunktiv II** на модалните глаголи

С **Konjunktiv II** на модалния глагол **können** може да се изрази предположение.

Wir könnten das Schiff gut gebrauchen. Das könnte unser Ende sein.

С **Konjunktiv II** на глагола **sollen** може да се изрази съвет, препоръка.

Diese Chance sollten wir nutzen. Wir sollten nachdenken, was wir tun können.

Konjunktiv II на модалните глаголи се образува по следния начин: към глаголната основа се прибавя наставката за **Präteritum -t-** и необходимото лично окончание.

können		ich könnte
Основа: könn-	Наставка за Präteritum -t-	Окончание -e

	können:		sollen:	
	Ед. число	Множ. число	Ед. число	Множ. число
1- во лице	ich könnte	wir könnten	ich sollte	wir sollten
2- ро лице	du könntest	ihr könntet	du solltest	ihr solltet
	Sie könnten	Sie könnten	Sie sollten	Sie sollten
3- то лице	er/sie könnte	sie könnten	er/sie sollte	sie sollten

c) **Konjunktiv II** (Сложната глаголна форма с **würd-**)

Всички глаголи, например *machen*, *rudern*, *funktionieren* имат собствени форми за **Konjunktiv II**. Тези форми не са обсъдени. Вместо тях много често се употребява една сложна форма: **würd-** + съответното лично окончание и инфинитива на главния глагол.

würd- е формата на глагола **werden** за **Konjunktiv II**.

Главният глагол стои винаги на края на изречението в инфинитив.

Изяв. накл.: *Das machen wir gern.*
 Konjunktiv: *Das **würden** wir gern **machen**.*

werden	Konjunktiv II	
	Ед. число	Множ. число
1-во лице	ich würde	wir würden
2-ро лице (фамилиарно)	du würdest	ihr würdet
(учтиво)	Sie würden	Sie würden
3-то лице	er/sie würde	sie würden

*Ich **würde** gern noch mal **rudern**.*
*Obne unsere Eltern **würde** das nicht **funktionieren**.*

С Прилагателни

1. Сравнителна степен на прилагателните

Прилагателните могат да бъдат степенувани. Различаваме три основни степени: положителна, сравнителна и превъзходна. Сравнителната степен се образува, като към формата за положителна степен се прибави наставката *-er-*. При прилагателни, които окончават на *-e*, наставката е само *-r-* (а). Повечето едносрични прилагателни получават преглас на коренната гласна: *-a-* става *-ä-*, *-o-* става *-ö-*, *-u-* става *-ü-* (б). Някои прилагателни образуват степените за сравнение от различни основи (с).

Положителна степен	Сравнителна степен
a) wenig	weniger
b) lang	länger
c) gut	besser

*Zur Zeit kommen **weniger** Menschen. Können die nicht **leiser** singen?*
*Die Treffen wurden **politischer**. Man konnte die Universität nicht **höher** bauen.*

2. Сравнения с *wie* или *als*.

Когато се сравняват качествата на две неща или лица, след съответното прилагателно стои *wie* или *als*.

- a) *so* + прилагателно в положителна степен + *wie*
*Der Brocken ist **so** romantisch **wie** die Deutschen.*
- b) Сравнителна степен + *als*
*Mit der Bahn ist es **bequemer als** zu Fuß.*

	С възвр. местоимение	Без възвр. местоимение
treffen vorstellen erinnern	Wann treffen wir uns ? Ich stelle mir vor, daß ... Erinnern Sie sich , daß ...	Wann trifft Andreas Dr. Thürmann? Ich stelle Ihnen meine Eltern vor. Nichts sollte an Herrn von Ribbeck erinnern.